

**Euroopa Pangandusjärelevalve suunised
täiendava makseviivituse riski ja reitingute
muutmise riski (IRC) kohta**

EBA/GL/2012/3

London, 16.05.2012

Käesolevate suuniste staatus

1. Käesolev dokument sisaldab suuniseid, mis on koostatud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määruse (EL) nr 1093/2010 (millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (edaspidi „EBA määrus”)) artiklile 16. EBA määruse artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused ja finantsturuosalised võtma mis tahes meetmeid, et neid suuniseid järgida.

2. Suunistes esitatakse Euroopa Pangandusjärelevalve seisukoht nõuetekohaste järelevalvetavade kohta Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis, st selle kohta, kuidas tuleb liidu õigust konkreetses valdkonnas kohaldada. Euroopa Pangandusjärelevalve ootab seepärast kõigilt pädevatelt asutustelt ja finantsturuosalistelt, kellele suunised on suunatud, nende järgimist. Pädevad asutused, kelle suhtes suuniseid kohaldatakse, peavad vajaduse korral kaasama need oma järelevalvetavadesse (nt muutma oma õigusraamistikku või järelevalve-eeskirju ja/või järelevalve juhtimist või järelevalvemenetlusi), ka siis, kui konkreetsed juhised on suunatud peamiselt asutustele.

Teatamiskohustused

3. EBA määruse artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused 16. juuliks 2012 teatama, kas nad nimetatud suuniseid järgivad või kavatsevad järgida, vastasel juhul tuleb teatada mittejärgimise põhjused. Kui Euroopa Pangandusjärelevalve nimetatud tähtajaks ühtki teatist ei saa, käsitab ta asjaomaseid pädevaid asutusi nõuetele mittevastavatena. Teatised viitega „EBA/GL/2012/3” tuleb saata V jaos esitatud vormil aadressile compliance@eba.europa.eu. Teatised peavad saatma isikud, kes on asjakohaselt volitatud esitama pädeva asutuse nimel nõuete järgimise teatise.

4. Eelmises lõigus nimetatud pädevate asutuste teatised avaldatakse Euroopa Pangandusjärelevalve veebilehel, nagu on ette nähtud EBA määruse artiklis 16.

Sisukord

Euroopa Pangandusjärelevalve suunised täiendava makseviivituse riski ja reitingute muutmise riski (IRC) kohta.....	1
I peatükk. Sisu, reguleerimisala ja mõisted	4
1. Sisu	4
2. Reguleerimisala ja kohaldamistasand	4
3. Mõisted	4
II peatükk. Asutuste IRC modelleerimisele esitatavad nõuded	4
A. Kohaldamisala	4
4. Positsioonid, mille kohta tuleb IRC arvutada	4
5. Positsioonid, mille korral IRCd ei arvutata	5
6. Positsioonid aktsiates ja aktsiatel põhinevates tuletisinstrumentides	6
7. Asutuse oma võla positsioonid	6
8. Alaline osaline kasutamine	7
B. Individuaalne modelleerimine	7
9. Sisereitingutel põhineva meetodiga võrreldav usaldusväärse standard	7
10. Kvalitatiivsed kriteeriumid	7
11. Reitinguallikas	7
12. Makseviivituse tõenäosuse ja makseviivitusest tingitud kahjumäärade allikad ...	8
C. Omavaheline seotus	8
13. Makseviivituse ja reitingute muutmise vahelised korrelatsioonid	8
14. Koopula eeldused	9
15. Süsteemsed riskitegurid	9
16. Portfelli kontsentratsioon	9
17. Reitingute muutmise maatriksid	10
18. Riskieelduste konstantne tase üheaastase ajavahemiku jooksul	11
19. Riskide maandamine	11
D. Kasumi/kahjumi näitajate hindamine	12
20. Reitingu muutmise mõju turuhindadele	12
21. Kasumi/kahjumi arvutamine	13
E. Likviidsusperiood	13
22. Likviidsusperioodi määramise tasand	13
23. Asjakohase likviidsusperioodi määramise põhikriteeriumid	14
24. Likviidsusperioodide jälgimine – läbivaatamise vajaduse põhinäitajad	15
F. Üldküsimused	15
25. Valideerimine	15
26. Kasutustest	16
27. Dokumentatsioon	16
28. Eri parameetritel põhinevad IRC-meetodid	17
29. Arvutamissagedus	17
III peatükk. Lõppsätted ja rakendamine	18
30. Rakendamiskuupäev	18

I peatükk. Sisu, reguleerimisala ja mõisted

1. Sisu

Käesolevate suuniste eesmärk on saavutada Euroopa Liidu pädevate asutuste seas ühine arusaam täiendava makseviivituse riski ja reitingute muutmise riski (IRC) modelleerimise kohta, et rohkem lähendada järelevalvetavasid vastavalt direktiivi 2006/49/EÜ (muudetud direktiiviga 2010/76/EL) V lisale.

2. Reguleerimisala ja kohaldamistasand

1. Pädevad asutused peavad nõudma punktis 2 nimetatud asutustelt käesolevate IRCd käsitlevate suuniste järgimist.
2. Käesolevaid suuniseid tuleb kohaldada asutuste suhtes, kes kasutavad spetsiifilise intressiriski kapitalinõuete arvutamisel kauplemisportfellis sisemudeli meetodit.
3. Suuniseid kohaldatakse asutuste suhtes, mis (üksi ja/või konsolideeritult) asuvad tasandil, kus asjakohase sisemudeli kasutamiseks on vaja asjakohase pädeva asutuse luba, kui käesolevates suunistes ei ole märgitud teisiti.

3. Mõisted

Käesolevates suunistes kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a. „asutused” – direktiivides 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ sätestatud krediidasutused ja investeerimisühingud;
- b. käesolevate suuniste punktis 8 kasutatud mõiste „alaline osaline kasutamine” – teatud positsioonid, mis ei kuulu direktiivi 2006/49/EÜ V lisa punkti 6 alusel spetsiifilise VaR riskiväärtuse ega IRC riskiväärtuse alla ning mille intressimäära eririski suhtes kohaldatakse standardmeetodit.

II peatükk. Asutuste IRC modelleerimisele esitatavad nõuded

A. Kohaldamisala

4. Positsioonid, mille kohta tuleb IRC arvutada

1. IRC arvutamine peaks hõlmama kõiki pika- ja lühiajalisi positsioone, mille suhtes kohaldatakse intressimäära eririski kapitalinõude mudelit, välja arvatud need, millele osutatakse punktis 5.
2. Eelkõige tuleks kaasata järgmised positsioonid, kui need on osa kauplemisportfellist:
 - i. keskvalitsuse väljastatud võlakirjad (riigivõlakirjad) isegi juhul, kui standardmeetodi kohaldamise tulemus intressimäära eririski korral on 0% riski kapitalinõue;

- ii. struktureeritud võlakirjad, krediidiriski ülekandetehingut sisaldavad võlakirjad või sarnased võlainstrumendid, kui need ei sisalda kokkupuudet väärtpaperistamise positsioonide või n-arvu järjekohaga makseviivituse tagamise krediididerivatiividega;
 - iii. rahaturulaenud.
3. Kaasata tuleks ka positsioonid, mis tulenevad läbivaatamise meetodi kohaldamisest ühisinvesteeringu ettevõtja aktsiate suhtes, kui sellised otseselt kauplemisportfelli kuuluvad positsioonid kaasatakse IRC arvutamisse vastavalt punkti 1 alapunktile 4. Kui läbivaatamise meetodi kohaldamine ühisinvesteeringu ettevõtja aktsiate suhtes ei ole võimalik, tuleb kasutada standardmeetodit.
4. Väärtpaperistamiseks ei peeta järgmisi positsioone ning seetõttu tuleks need kaasata IRC arvutamisse, kui need kuuluvad kauplemisportfelli:
- a. tagatud võlakirjad (nt *Pfandbriefe*), sest sellised võlakirjad on lihtsa tagatisega ja ei ole varadega tagatud;
 - b. varadega tagatud väärtpaperid, mis ei vasta väärtpaperistamise positsiooni määratlusele direktiivi 2006/49/EÜ artikli 3 lõike 1 punktis f, milles osutatakse direktiivi 2006/48/EÜ artikli 4 lõikele 36. Näide: tagatiseks olevate varade kogumist saadud rahavood jagatakse väärtpaperite omanikele proportsionaalselt ning seetõttu ei toimu väärtpaperistamise seeriatesse jaotamist (nt edastatav hüpoteegitagatisega väärtpaper).
5. Kauplemisportfelli kuuluvate makseviivitusega võlanõuete positsioonid tuleks kaasata IRC arvutamisse, kui need on olulised. Sellisel juhul võib need jätta välja IRC reitingute muutmise elemendist, kui asutuse konkreetset mudeliraamistikku arvestades ei ole makseviivitusega positsioonidel reitingu muutmise riski (näiteks makseviivitust modelleeritakse amortiseerivas olekus). Kui need positsioonid jäetakse kõrvale olulisuse alusel, peab asutus suutma tõestada, et need ei ole olulised. Igal juhul tuleks kapitaliseerida makseviivitusega võlanõude mis tahes oluline hinnamuutuse risk, mis tuleneb ebakindlast taastumisnäitajatest.
6. Punktis 5 kasutatud makseviivituse määratlus peaks olema kooskõlas määratlusega, mida kasutatakse modelleerimisel reitingute makseviivituse korral.

5. Positsioonid, mille korral IRCd ei arvutata

Järgmised elemendid jäetakse IRC arvutamisest välja:

- a. väärtpaperistamise positsioonid;
- b. n-arvu järjekohaga makseviivituse juhu tagamise krediididerivatiivid;
- c. positsioonid, mille suhtes kohaldatakse intressimäära eririski kapitalinõuet ning mis erinevad väärtpaperistamise positsioonidest või

n-arvu järjekohaga makseviivituse juhu tagamise krediididerivatiividest, kui need on korrelatsioonil põhineva kauplemisportfelli positsioonid.

6. Positsioonid aktsiates ja aktsiatel põhinevates tuletisinstrumentides

1. Pädevad asutused võivad lubada kaasata IRCsse kõik börsil noteeritud aktsiate positsioonid ja noteeritud aktsiatel põhinevad tuletisinstrumentide positsioonid, kui noteeritud aktsiad vastavad järgmistele tingimustele:

- i. seotud aktsiate positsioone ja krediidiinstrumente haldab ühiselt kindlakstehtud kauplemisüksus (nt vahetusvõlakirjade ja aktsiate vahendus);
- ii. asjakohases kauplemisüksuses on kehtestatud ühise krediidi- ja aktsiate riski mõõtmise ja haldamise menetlused;
- iii. hõlmatud on kõik asjakohase kauplemisüksuse aktsiate positsioonid, et vältida omavolilist valimist.

2. Kui noteeritud aktsia või noteeritud aktsiatel põhinev tuletisinstrument kaasatakse IRC mõõtmise arvutamisse, peetakse mis tahes sellise instrumendi makseviivitus toimunuks, kui esineb seotud võla makseviivitus.

3. Hoolimata noteeritud aktsiate või noteeritud aktsiatel põhinevate tuletisinstrumentide positsioonide IRCsse kaasamisest tuleb siiski arvutada nende positsioonide spetsiifilise riski kapitalinõue, millega hõlmatakse sündmusega seotud risk sisemudeli kasutamise korral.

7. Asutuse oma võla positsioonid

1. Asutuse oma võla pikaajalised positsioonid, mis võivad tekkida kauplemisest või turukujundamise tegevusest seoses oma võlakirjadega, tuleks kaasata IRC-mudeli käsitlusalasse, kuid kapitalinõude arvutamisel tuleks arvesse võtta üksnes reitingute muutmise riski.

2. Asutuse oma võla lühiajalised positsioonid, mis võivad tekkida oma võla elementide lisamisest kauplemisportfelli (nt struktureeritud võlakirjad või rahaturu tehingud) või asutuse oma nime kaitse ostmisest (nt läbi indeksi), tuleks kaasata IRC-mudeli käsitlusalasse, kuid kapitalinõude arvutamisel tuleks arvesse võtta üksnes reitingute muutmise riski. Oma võla lühikeste positsioonide makseviivituse riski ei tohiks IRC-meetodi puhul modelleerida.

8. Alaline osaline kasutamine

1. Kui kasutatakse kapitalinõude direktiivi sätteid alalise osalise kasutamise kohta, tuleks selle põhjendus üksikasjalikult dokumenteerida ja seda tuleks analüüsida, et näidata, et selle eesmärk ei ole moodustada vähem konservatiivset nõuet kui see, mis moodustuks, kui kõik positsioonid kuuluks VaR spetsiifilise riski ja IRC-mudelisse.

2. IRC alalist osalist kasutamist ei tohiks kohaldada riigivõlakirjade ja riigivõlakirjadele viitavate tuletistoodete suhtes, sest modelleerimise seisukohast ei peeta nende positsioonide kaasamist spetsiifilise riski mudelisse ja seejärel IRC raamistikku eriti keerukaks.

B. Individuaalne modelleerimine

9. Sisereitingutel põhineva meetodiga võrreldav usaldusväarsuse standard

Kui käesolevates suunistes ei ole määratud teisiti, on IRC suhtes kohaldatav sisereitingutel põhineva meetodiga võrreldav usaldusväarsuse standard järgmine: kapitali ajavahemik 1 aasta ja usaldusvahemik 99,9%.

10. Kvalitatiivsed kriteeriumid

Kõik kohaldatava IRC-meetodi aspektid tuleks põhjalikult dokumenteerida. See hõlmab mis tahes teostatud analüüsi dokumentatsiooni, et põhjendada eeldusi, hindamistehnikaid, asendamisi ja lihtsustusi. Kõiki selliseid otsuseid tuleks pädeva asutuse nõudel põhjendada.

11. Reitinguallikas

1. Asutuste IRC-meetodid võivad põhineda kas sise- või välisreitingutel. IRC jaoks kasutatavad sisereitingud peaksid olema kooskõlas sellega, kuidas need on sisereitingutel põhineva meetodi alusel tuletatud.

2. Asutustes peaksid olema kehtestatud reitinguta positsioonide reitingu määramise menetlused. Kui olemas on krediidiriski marginaalid, tuleks nende kasutamine reitingu määramisel selgelt dokumenteerida. Samuti tuleks dokumenteerida makseviivituse reitingu kasutamine (langenud reiting positsioonide puhul, mille kohta ei ole reitingu määramiseks jälgitavaid andmeid). Kohaldatav reitingusüsteem peaks, nii palju kui võimalik, eristama asjakohaseid positsioonirühmi.

3. Asutuses peaks olema kehtestatud dokumenteeritud reitinguallikate hierarhia, millega määrata üksikpositsioonide reiting. Kui asutus kasutab teist liiki reitinguallikat (nt sise- ja välisreitingud või teistsugused välise reitinguagentuuride hinnangud), peaks ta järjepidevalt haldama reitingute asukohta ühtsel põhiskaalal.

12. Makseviivituse tõenäosuse ja makseviitusest tingitud kahjumäärade allikad

1. Kui asutus on heaks kiitnud makseviivituse tõenäosuse hinnangud või makseviivituse tõenäosuse ja makseviitusest tingitud kahjumäärade hinnangud osana sisereitingutel põhinevast meetodist, mis on sätestatud direktiivi 2006/48/EÜ artiklis 84, võib neid andmeid kasutada makseviivituse tõenäosuse ja makseviitusest tingitud kahjumäärade hinnangute allikana ka IRC raames.

2. Kui asutusel ei ole sisereitingutel põhineva meetodi raames heaks kiidetud makseviivituse tõenäosuse ja/või makseviitusest tingitud kahjumäärade hinnanguid või kui sellised makseviivituse tõenäosused ja/või makseviitusest tingitud kahjumäärad puuduvad emitendi või kauplemisportfelli kuuluva väärtpaberi kohta, tuleks need arvutada, kasutades meetodit, mis on kooskõlas sisereitingutel põhineva meetodiga; selle kasutamiseks IRC korral on vaja pädeva asutuse heakskiitu.

3. Riski suhtes neutraalsed makseviivituse tõenäosusi ei tohiks kasutada jälgitavate (varasemate) makseviivituste tõenäosuste hinnangutena reitingute muutmise või makseviivituse riski modelleerimisel. Kui kasutatakse turuhindadest tuletatud makseviivituse tõenäosusi, peaks asutus tegema asjakohaseid parandusi, et saada riski suhtes neutraalsetest tõenäosustest reaalne tõenäosus, ning ta peaks võrdlema oma meetodi tulemusi varasemate andmetega.

4. Alternatiivina võivad asutused kasutada ka välisallikatest (nt reitinguagentuuridelt) saadud makseviivituse tõenäosusi ja makseviitusest tingitud kahjumääri, sest neid peetakse üldiselt sobivaks.

5. Asutused peaksid kehtestama makseviivituste tõenäosuse ja makseviitusest tingitud kahjumäärade eelistatud allikaid reastava hierarhia, et vältida parameetrite omavolilist valimist.

C. Omavaheline seotus

13. Makseviivituse ja reitingute muutmise vahelised korrelatsioonid

Asutuste IRC-mudelid peaksid hõlmama makseviivituse või reitingute muutmise sündmuste korrelatsioonide mõju viisil, mis vastab nende eesmärgile, milleks on käsitleda krediidiriski emitentidevahelisi korrelatsioone. Eeldused, millel nende hinnang põhineb, peaksid olema kooskõlas modelleerimisel kasutatud eeldustega. Meetod tuleks dokumenteerida ja nõuetekohaselt põhjendada. Meetod peaks olema piisav ja piisavalt konservatiivne, et see käsitleks krediidiriski sündmuste seotust (nt makseviivituste ja reitingute muutmise seotust). See hõlmab näiteks kohustust, et juhul kui asutused otsustavad hinnata oma korrelatsiooniparameetreid kaubeldud väärtpaberite hindade alusel, tuleks hinnanguid sageli ajakohastada.

14. Koopula eeldused

Riskitegurite omavahelist seotust käsitlevate eelduste kirjeldamiseks võib asutus valida võimalikud koopulad vastavalt suutlikkusele selgitada makseviivituse või reitingute muutmise kogumeid varasemate tõenäosusjaotuse ääreala sündmuste osas. Konkreetse koopula valimist tuleb põhjendada ja see tuleb dokumenteerida.

15. Süsteemsed riskitegurid

1. Kuigi emitentide omavahelist seotust modelleeritakse sageli sarnasel viisil kui regulatiivse sisereitingutel põhineva meetodi raamistikku, kasutades idiosünkraatilise (st individuaalse) ning ühe või mitme süsteemse riskiteguri kombinatsiooni, ei näe need suunised ette ühtki modelleerimismeetodit, kui asutus vastab kõigile asjakohastele kvalitatiivsetele ja valideerimisnõuetele, et tagada tema meetodi konservatiivsus.

2. Kui mudelis kasutatakse eri likviidsusperioode, peaks süsteemsete riskitegurite evolutsioon olema kooskõlas ja ühilduv nende eri likviidsusperioodide lõikes.

3. Süsteemse(te) riskiteguri(te) ja individuaalse emitendi maksesuutlikkuse protsessi vahelist korrelatsiooni võib olla raske hinnata, sest need ei ole otseselt vaadeldavad. Hindamistehnikat, mis põhineb otseselt või kaudselt vaadeldavatel turuandmetel (nagu on näiteks noteeritud aktsiate korral), tuleks nõuetekohaselt põhjendada ja see tuleb dokumenteerida.

4. Kui asutus valib mitut süsteemset riskitegurit käsitleva parameetrilise valemi, et kajastada sellega tööstust või piirkondlikku kontsentratsiooni paremini kui üht ainulaadset süsteemset riskitegurit eelduseks võttes, tuleks parameetrilise valemi valimist analüüsida ja valideerida, näiteks võrreldes praeguse mudeli tulemusi sama mudeli muudetud versiooni tulemustega, milles kasutatakse sisereitingutel põhineva meetodi valemit ning kus kõik süsteemsed riskitegurid on perfektses korrelatsioonis.

16. Portfelli kontsentratsioon

1. Asutuste IRC-mudelid peaksid kajastama emitendi kontsentratsioone, mis võivad näiteks tuleneda piirkondliku või tööstuse diversifitseerimise puudumisest või ulatuslikest kokkupuudetest üksikute või seotud emitentidega. Asutused peaksid tõendama, et IRC raames käsitletakse asjakohaselt emitendi kontsentratsiooni riske. Selleks peaksid asutused valideerima ja dokumenteerima muu hulgas eelkõige selle, et IRC-mudeli tulemus suureneb koos nende portfelli kontsentreerituse tasemega.

2. Asutus peab eelkõige tõendama, et see meetod käsitleb asjakohaselt portfelli kontsentratsioone.

17. Reitingute muutmise maatriksid

1. Üleminekumaatriksid reitingute muutmise protsessi modelleerimiseks peaksid põhinema reitingute muutmise varasematel andmetel, kasutades kas välisallikaid (nt reitinguagentuurid) või siseallikaid. Välisallikatest saadud maatrikseid tuleb eelistada juhtudel, kui varasemad siseandmeid on vähe. Asutused peaksid tagama, et varasemate andmete kogus on piisav üksikasjalike, täpsete ja statistiliselt järjepidevate hinnangute tuletamiseks. Asutused peaksid valideerima üleminekumaatriksite täpsuse eelkõige seoses kõrgemate reitingukategooriatega, kui paar olulist alandamist või makseviivitust võivad oluliselt mõjutada reitingute muutmise sagedust. Kooskõlas nõudega „sisemise reitingumeetodiga võrreldava usaldusväärse standardi“ järele, mis on kehtestatud kapitalinõuete direktiivis, on kohustuslik vaadelda varasemaid andmeid vähemalt 5 aasta jooksul.

2. Eraldi üleminekumaatrikseid võib kohaldada emitentide spetsiifiliste rühmade ja spetsiifiliste geograafiliste piirkondade suhtes. Sõltuvalt i) asutuste portfelli koostisest, ii) täpsete üleminekumaatriksite kättesaadavusest ning iii) muutmise omaduste võimalikest erinevustest toodete, emitentide ja/või geograafiliste piirkondade lõikes tuleb teha tasakaalustatud otsus kasutatavate üleminekumaatriksite kogumi kohta. Otsuses tuleks võtta arvesse i) (sisemise või välise) allika valikut koos asutuste portfelliga ning üleminekumaatriksi aluseks olevate varade kattumise ja/või võimaliku ebakõla analüüsiga; ii) mis tahes kaalumissüsteemi põhjendatust (samuti võrdsete kaalude kasutamise korral) ning iii) varasemate andmete perioodi pikkust. Asutused peaksid välja töötama ühe (või mitu, kui asjakohased andmed on olemas) üleminekumaatriksi (-maatriksit), mis käsitleb konkreetset väärtpaberivõlgnikke.

3. Kui makseviivitus modelleeritakse amortiseerivas olekus, tuleks üleminekumaatrikseid kohandada, et tagada, et amortiseeriv olek ei oleks vastuolus makseviivituse tõenäosuse sisehinnangutega. Sarnaselt saab korrigeerida üleminekumaatrikseid juhul, kui tagasivõetud reitingute või reitinguta riskipositsioonide korral on veerg „Reitinguta“ või muu veerg amortiseerivas olekus. Kõik sellised korrigeerimised tuleb dokumenteerida ning konkreetse korrigeerimise mõju tuleks samuti dokumentatsiooni lisada.

4. Üleminekumaatriksid käsitlevad tavaliselt üheaastast ajavahemikku. Kui on vaja lühema ajavahemikuga maatrikseid, näiteks kui kasutatakse ühest aastast lühemaid likviidsusperioode, ei saa vastavaid üleminekumaatrikseid alati otse arvutada ning vaja on ligikaudseid hinnanguid. Nii ligikaudsed hinnangud kui ka protsessis kasutatavate konkreetsete eelduste põhjendus tuleb dokumenteerida (nt kui kasutatakse generaatormaatrikseid). Neid eeldusi tuleks samuti hinnata, et kontrollida, et need püsiksid aja jooksul kehtivatena. Valideerimisprotsessi raames võib generaatoril põhineva maatriksi arvutada ajavahemiku jaoks, mis on identne esialgse maatriksi ajavahemikuga, et hinnata erinevusi, mis tulenevad generaatormaatriksi väljatöötamise protsessist.

18. Riskieelduste konstantne tase üheaastase ajavahemiku jooksul

1. Ühtlase riskitaseme modelleerimisel üheaastase ajavahemiku jooksul peaksid asutused tasakaalustama või muutma positsioone iga likviidsusperioodi lõpus uuteks positsioonideks, et tagada sama riskitase kui likviidsusperioodi alguses.

2. Kui võtta eelduseks üheaastane konstantne positsioon, mis tähendab, et vastu ei võeta likviidsusperioode, peaksid asutused järjepidevalt üheaastase ajavahemiku jooksul kohaldama kõigi IRC positsioonide suhtes hetkelist šokki (edaspidi „eeldus, et positsioon püsib sama ühe aasta vältel“).

3. Modelleerimise seisukohast võib riski konstantset taset kajastada positsioonide asendamisena, kui makseviivitus või reitingute muutmine on toimunud likviidsusperioodi jooksul ning tegu on positsioonidega, mille riskiomadused on ekvivalentsed originaalpositsioonide omadega likviidsusperioodi alguses.

4. Konstantse riskitaseme modelleerimine üheaastase ajavahemiku jooksul on võimalik näiteks allpool kirjeldatud meetodi alusel. Kahjude arvutamisel likviidsusperioodide jooksul võib asutus valida eelduseks, et reitingute (või marginaalide) suhtes kohaldatakse hetkelisi šokke. Sel juhul ei pea asutus integreerima aja mõju: positsioonidele jääb iga likviidsusperioodi lõpus nende järelejäänud tagasimaksetähtaeg ehk teisisõnu ei toimu positsioonide aegumist. Peale selle ei ole vaja arvestada turutingimuste võimalikke muutusi, kui portfelli hinnatakse ümber tasakaalustamise ajal (eelkõige krediitmarginaalide osas saab reitinguid hoida konstantsetena). Selle tulemusena ei pea IRC raames kahjude mõõtmisel arvesse võtma iga reitingu muutmise või makseviivituse sündmuse ajastust ning kasumi/kahjumi näitajad arvutatakse tänase seisuga.

5. Positsioonide aegumise modelleerimine ei tohiks olla IRC modelleerimisel lubatud, arvestades eeldatavaid suuri probleeme ja täheldatud raskusi, mida seostatakse positsioonide aegumise modelleerimisega, koos sellest tuleneda võiva olulise regulatiivse vahendamisega. Sel põhjusel eelistatakse praegu konservatiivset meetodit.

19. Riskide maandamine

1. IRC arvutamise raames võivad asutused pika- ja lühiajalisi positsioone tasaarvestada üksnes juhul, kui need osutavad rangelt identsetele finantsinstrumentidele.

2. Diversifitseerimise mõju, mis on seotud pika- ja lühiajaliste positsioonidega, võib arvesse võtta üksnes eri instrumentide pika- ja lühiajaliste brutopositsioonide eraldi modelleerimisel. Igal juhul peaksid asutused tõendama, et diversifitseerimise või riskimaandamise mõjusid ei hinnata üle, eelkõige tuleks mudelites kajastada lõpptähtaegade mittevastavust.

3. Et kajastada alusriski asjakohaselt, kui risk on oluline, tuleks eristada seostatud positsioonide (näiteks sama võlgniku võlakirjad ja krediidiriski ülekandetehingud) hindamist IRC eesmärgil. Seega ei tohiks lühi- ja pikaajalised netopositsioonid, mis viitavad sarnastele, kuid mitte identsetele aluseks olevatele varadele, anda IRC mõõtmisel tulemuseks nulli. Kui alusriski arvesse ei võeta, peaksid asutused esitama tõendid, et see risk ei ole oluline.

4. Asutused peaksid kajastama pika- ja lühiajaliste positsioonide tagasimaksetähtaegade mittevastavuse mõju likviidsusperioodi jooksul (näiteks kui krediidiriski ülekandetehingu lõpptähtaeg on enne aluseks oleva võlakirja oma ja makseviivitus tekib pärast krediidiriski ülekandetehingu lõpptähtaega), kui sellest tulenevad riskid on olulised. Asutus peaks seepärast suutma arvutada kasumi/kahjumi näitajad, võttes arvesse pika- ja lühiajaliste positsioonide võimalike tagasimaksetähtaegade mittevastavuste mõju. Asutus peaks suutma vähemalt tõestada, et eespool nimetatud risk ei ole oluline, vastasel juhul peaks ta riski vastavalt modelleerima.

D. Kasumi/kahjumi näitajate hindamine

20. Reitingu muutumise mõju turuhindadele

1. Asutused võivad valida mis tahes olemasoleva meetodi, et teisendada modelleeritud reitingumuutused hinnamuutusteks, sealhulgas kasutada reitinguklassi keskmiste marginaalide kas absoluutseid või suhtelisi erinevusi. Kasutatud meetodit tuleks kohaldada järjepidevalt ja see tuleks dokumenteerida. Igal juhul tuleks asjakohased marginaalid nii palju kui võimalik positsioonide eri kategooriate järgi diferentseerida. Pädevate asutuste jaoks tuleb tõestada, et meetod eristab piisavalt eri hinnakujundamise omadustega positsioone, näiteks krediidiriski ülekandetehingut ning aluseks olevat võlakirja tuleb hinnata eraldi.

2. Käesolevate suuniste punkti 18 suhtes võib asutus järjepidevalt eeldada hetkelist reitingu muutust, mis näitab, et praegused turutingimused määravad hinnad pärast reitingu muutmist, võttes arvesse mis tahes idiosünkraatilise hindamise mõju, mida võiks eeldada, kui muutmise sündmus tekib (vt allpool punkti 20 alapunkt 5), eirates aja mis tahes mõju muutunud reitinguga instrumendi hinnale.

3. Kui modelleerimise, st vara hindamise tulemus ei ole muutunud reiting, ei pea eeldama, et väärtus muutub.

4. Reitingu muutmise korral tuleks ümber arvutada turuhindade muutumine. Vaja on täielikku ümberhindamist, v.a kui asutus suudab tõestada, et tema hinna määramise meetod kajastab piisavalt isegi suuri hinnamuutusi, mida võib reitingu muutumise korral oodata. Seda võib teha eelarvutusena nii, et iga reitingu olukorra hinnavektor on IRC arvutamise sisend. Reitingu muutmise mõju turuhindadele tuleb hinnata, kasutades kas parajasti vaadeldavaid turuandmeid (nt riskimarginaale) või varasemate turuandmete keskmist, mida on vaadeldud kõige rohkem ühe aasta või

mis tahes muu asjakohase perioodi lõikes, mille peavad heaks kiitma pädevad asutused. Varasemaid makseviivituse tõenäosusi ei tohiks kasutada reitingu muutumisest tuleneva täielikul ümberhindamisel diskonteerimiseks, sest need ei kajasta piisavalt kehtivaid turuhindu.

5. Positsioone, mis liiguvad makseviivituse seisundisse, tuleks hinnata taastumismäära ja makseviivitusest tingitud kahju määra alusel. Taastumismäära tuleks kohaldada positsiooni nominaalväärtuse suhtes, v.a kui hinnangud tuletatakse vastavalt positsioonide turuväärtustele. Pädevatele asutustele tuleb tõestada, et hinnang on asjakohaselt diferentseeritud eri kategooriate võlgnike ja instrumentide suhtes. Arvutused peaksid olema instrumentide vahel sidusad. Mis tahes muu meetod tuleb nõuetekohaselt dokumenteerida ja põhjendada, eriti kui kasutatakse üldturumakseviivitusest tingitud kahjumääri, ning asutusel peaks olema kehtestatud dokumenteeritud protsess, milles kirjeldatakse, mis kriteeriumide alusel individuaalsete positsioonide makseviivitusest tingitud kahjumääri korrigeeritakse.

6. Mudel peaks käsitlema erinevusi, mis tulenevad krediidisündmuse määratluse erinevustest, nõudeõiguse järkudest kapitali struktuuris või kokkupuutest eri üksustega rühma sees. Seda võib näiteks rakendada stohhastiliste taastumismäärade kasutamise kaudu. Makseviivitusega võlakirjad kaasatakse põhimõtteliselt IRC-portfelli, kui need on kauplemisportfellis (vrd punkti 4 alapunkt 5). Mudel peaks seepärast käsitlema riski, et makseviivitusejärgsed makseviivitusest tingitud kahjumäärad võivad erineda makseviivituse-eelsetest hinnangutest. Esialgne makseviivitusest tingitud kahjumäär või taastumismäär, mida kohaldatakse individuaalsete makseviivitusega positsioonide suhtes, tuleb ajakohastada IRC suhtes sama sagedusega kui kasumi/kahjumi arvutamisel ning makseviivitusest tingitud kahjumäärad peavad olema kooskõlas kasumi/kahjumi arvutamise arvudega.

21. Kasumi/kahjumi arvutamine

Kõigi reitingukategooriate hindamisparameetrite hinnangud tuleks teha metodoloogiliselt järjekindlal viisil. Et IRC on tururiskide kapitalinõue, peaks positsioonide hindamine IRC alusel tuginema parajasti vaadeldavatele turuandmetele. Turuandmed, mida kasutatakse nende positsioonide hindamiseks, mille suhtes kohaldatakse reitingute muutmisega tekitatud šokke, peaksid olema uusimad olemasolevad turuandmed IRC arvutamise ajal.

E. Likviidsusperiood

22. Likviidsusperioodi määramise tasand

1. Asutused peaksid määrama likviidsusperioodi pigem toote kui emitendi tasandil. Individuaalse positsiooni korral võib asjakohane likviidsusperiood muutuda vastavalt toote liigile (sealhulgas selle keerukusele) ning emitendile.

2. Sellele vaatamata ning arvestades likviidsusperioodi täiesti granulaarse hindamise praktilisi probleeme toote tasandil ning võttes arvesse kauplemisportfellides hoitavate toodete mitmekesisust, võib likviidsusperioodi algelt määratleda agregeeritud kujul, näiteks emitendi tasandil.

3. Asutused peaksid siiski jälgima iga emitendiga seotud toodete ulatust ja selle dokumenteerima ning tagama, et likviidsusperiood, mis on määratletud agregeeritud tasandil, on piisav ka kõige ebalikviidsema toote jaoks.

23. Asjakohase likviidsusperioodi määramise põhikriteeriumid

1. Asutused peaksid dokumenteerima positsiooni või positsioonide kogumi asjakohase likviidsusperioodi määramise kriteeriumid. Nende kindlaksmääratud likviidsusperioodiks konverteerimise meetod tuleks samuti dokumenteerida ning seda tuleks kohaldada kõigi positsioonide suhtes järjepidevalt.

2. Positsiooni likviidsust võib näidata rohkesti kriteeriume, tuginedes varasemale kogemusele, turustruktuurile ning toote kvaliteedile või keerukusele. Asutused peaksid tuvastama kriteeriumide kogumi, mis nende arvates määrab sisuliselt kindlaks nende portfelli likviidsusperioodi. Need kriteeriumid on muu hulgas järgmised:

- i. turutegevus, nagu see on kajastatud instrumendi või väärtpaberitega kauplemise arvudes ja mahus või varasemates ostu-/müügihinna vahe suurustes;
- ii. turustruktuur, näiteks turutegijate ja kvootide arv ja jagunemine;
- iii. positsiooni suurus (võrreldes keskmise kauplemismahu / turu üldise suurusega);
- iv. investeerimiskvaliteet (nt krediidireiting);
- v. emitendi geograafiline asukoht;
- vi. tagasimaksetähtaeg.

3. Vähemalt üks likviidsusperioodi määramisel arvestatav kriteerium peaks olema otseselt seotud positsioonide kontsentreeritusega (näiteks positsiooni suuruse kaudu seoses turu suuruse või keskmise kauplemismahuga), kui likviidsusperiood on eeldatavasti suurem kontsentreeritud positsioonide korral, kajastades pikemat perioodi, mida on vaja selliste positsioonide likviidseks muutmiseks.

4. Positsioone peaks süstemaatiliselt hindama valitud kriteeriumide alusel ja neile tuleks määrata vastavad likviidsusperioodid (kestusega 3 kuud). Kui positsiooni või positsioonide kogumi kohta on andmeid vähe, peaksid asutused olema asjakohase likviidsusperioodi määramisel konservatiivsed.

5. Kriteeriumi lühema või pikema likviidsusperioodiga sidumise meetod tuleks dokumenteerida ja seda tuleks toetada varasemate andmetega, sealhulgas

tõenditega, mis tuginevad kogemustele seoses sarnaste positsioonide likviidseks muutmisega stressiperioodidel, et tagada, et eeldusi, mis näivad loogilised teoorias, kuid mis ei ole tõesed praktikas, ei kasutataks ekslikult analüüsis – näiteks ei pruugi olla alati tõsi, et madalam krediidireiting tähendab pikemat likviidsusperioodi, kui teatavat liiki madalamate reitingutega positsioonide jaoks on olemas aktiivne turg. Näiteks varasemate ostu-/müügihindade vahe kasutamise korral võivad asutused sätestada künnised, mis määravad määratava likviidsusperioodi – selliste künniste valik peaks olema põhjendatud.

24. Likviidsusperioodide jälgimine – läbivaatamise vajaduse põhinäitajad

1. Likviidsusperioodid tuleks regulaarselt üle vaadata, et tagada, et need oleksid endiselt asjakohased, eriti sündmuste või oluliste näitajate korral, mis osutavad sellele, et likviidsuse tingimused turul on muutunud, kajastades võimalust turgude likviidsuse kiireks muutmiseks, kui turul tegutsejad sisenevad varade klassidesse ja väljuvad nendest.

2. Asutused peaksid käsitlema likviidsusperioodi määramise tegurite olulisi muutusi kui minimaalseid ajendeid, mille tõttu on vaja läbi vaadata asjakohane likviidsusperiood. Igat positsiooni müümise kogemust, mis näitab, et likviidsusperiood ei ole piisavalt konservatiivne, tuleks samuti kohe arvesse võtta sarnaste toodete likviidsusperioodi määramisel ning positsioonidele likviidsustegurite määramise menetlusi tuleks seejärel vastavalt ajakohastada.

3. Aja jooksul peaksid asutused jälgima ja tugevdama tegureid, mida kasutatakse likviidsusperioodide tuvastamiseks turukogemuste alusel.

F. Üldküsimumused

25. Valideerimine

1. Asutused peaksid kohaldama IRC-mudelite kujundamisel, testimisel ja haldamisel valideerimispehimõtteid. Valideerimine peaks sisaldama muu hulgas kontseptuaalse usaldusväärtsuse hindamist, protsessi kontrollimist ja võrdlemist hõlmavat pidevat seiret ning tulemuste analüüsi.

2. IRC-mudelite valideerimisprotsess peaks sisaldama vähemalt järgmisi pehimõtteid:

- i. Likviidsusperioodid peaksid kajastama tegelikku praktikat ja kogemusi nii süsteemse kui ka idiosünkraatilise stressiolukorra perioodidel.
- ii. IRC-mudel makseviivituse ja reitingute muutmise riski mõõtmiseks likviidsusperioodil peaks arvesse võtma objektiivseid andmeid asjakohase perioodi jooksul ning see peaks sisaldama tasakaalustatud portfelli ja fikseeritud positsioonide portfelli riskihinnangute võrdlust.

- iii. IRC-mudeli korrelatsioonieeldusi, sealhulgas stohhastiliste seoste ja korrelatsioonide/koopulate struktuuri, samuti süsteemsete riskitegurite arvu ja kaalu, peab toetama objektiivsete andmete analüüs kontseptuaalselt usaldusväärses raamistikus. Eelkõige tuleks analüüsida eri koopulaeelduste mõju, testides näiteks eri jaotuslike eelduste mõju. Mudeli ennustatav makseviivituse ja reitingute muutmisega seotud käitumine tuleb valideerida kaubeldavate võlaportfellide tegelikku makseviivituse ja reitingute muutmise kogemuse alusel.
- iv. IRC-mudeli valideerimine peaks põhinema mitmesugustel stressiolukorra testidel ning tundlikkuse ja stsenaariumi analüüsidel, et hinnata kvalitatiivset ja kvantitatiivset mõistlikkust, eelkõige seoses viisiga, kuidas mudelis käsitletakse kontsentratsiooni. Test peaks hõlmama nii toimunud kui ka hüpoteetilisi sündmusi.
- v. Valideerimine peaks sisaldama ka makseviivituse tõenäosuse ja makseviivitusest tingitud kahjumäära riskiparameetrite kalibreerimise hindamist.
- vi. Asutus peaks püüdlema selle poole, et töötada välja asjakohased sisemodelleerimise alused, et hinnata IRC-mudelite üldist täpsust.
- vii. Valideerimisega tuleks hinnata IRC modelleerimise meetodi dokumentatsiooni läbipaistvust ja piisavust.

26. Kasutustest

1. Asutus peaks dokumenteerima, kuidas toimub asutuses IRC-protsessi aruandlus, sellest tulenevad riskimõõtmise otsused ning nende otsuste roll asutuse (riski)juhtimises.
2. Menetlused, mis – arvestades otsust IRC kohta – viivad võimalike asjakohaste parandusmeetmeteni, peaks olema kehtestatud ning korralikult integreeritud riskijuhtimisse.
3. Kasutustesti selgitamiseks peetakse kasulikuks nende meetodite võrdlust, kuidas toimub tururiskide sisemudelite tulemuste aruandlus, hindamine, auditeerimine ja kasutamine asutuse eri osakondades.

27. Dokumentatsioon

1. Asutus peaks dokumenteerima täiendava makseviivituse ja reitingute muutmise riskide käsitlemise meetodi, nii et selle korrelatsioon ja muud modelleerimise eeldused oleksid pädevate asutuste jaoks läbipaistvad.
2. Sel põhjusel tuleks dokumenteerida mudeliga genereeritud riskimeetmete arvutused ning seotud andmevood nii üksikasjalikult, et kolmas isik suudaks need riskimeetmed taasluua. Peale selle peaks asutus dokumenteerima IRC-mudeli esialgse ja toimuva valideerimise protsessi nii üksikasjalikult, et kolmas isik suudaks

analüüsi taastada. See dokumentatsioon peaks sisaldama ka esialgse määramise jooksul kasutatavate mudeli haldamisprotsesside kirjeldust ja mudeli sisendparameetrite ajakohastamist.

28. Eri parameetritel põhinevad IRC-meetodid

1. Asutus võib kasutada täiendava makseviivituse ja reitingute muutmise riski käsitlemiseks meetodit, mis ei vasta direktiivi 2010/76/EL II lisa punkti 3 sätetele (edaspidi „nõuetele mittetäielikult vastav IRC-meetod“),

- i. kui see nõuetele mittetäielikult vastav IRC-meetod on vastavuses asutuses kasutatavate riskide tuvastamise, mõõtmise ja haldamise korraga
- ii. ning kui asutus suudab tõestada, et meetod annab tulemuseks kapitalinõude, mis on vähemalt sama kõrge, kui see oleks olnud juhul, kui see põhineks täielikult IRC nõuetele vastaval meetodil.

2. Asutus peaks esitama kogu vajaliku teabe seoses asutuse IRC-meetodi elementidega, mida asutus või selle järelevalveasutus peab nõuetele mittetäielikult vastavaks.

3. Esitatud teabe põhjal peab pädev riiklik järelevalveasutus otsustama, kas institutsiooni kasutatavat või kasutamiseks kavandavat IRC-meetodit tuleks pidada nõuetele mittevastavaks IRC-meetodiks või võib seda pidada nõuetele mittetäielikult vastavaks IRC-meetodiks, nagu on määratletud punkti 28 alapunktis 4. Kui IRC-meetodit peetakse nõuetele mittevastavaks IRC-meetodiks, tähendab see põhimõtteliselt spetsiifilise riski suhtes standardse meetodi kohaldamist nende positsioonide korral, mida käsitletakse nõuetele mittevastava IRC-meetodi raames.

4. Et meetodit tunnustataks nõuetele mittetäielikult vastava meetodina, peaks asutus järelevalveasutusele tõendama, et asutuse IRC-meetod annab tulemuseks kapitalinõude, mis on vähemalt sama kõrge, kui see oleks juhul, kui kasutataks täielikult nõuetele vastavat IRC-meetodit.

5. Otsuse tunnustada asutuse meetod nõuetele mittetäielikult vastava meetodina teevad pädevad asutused.

29. Arvutamissagedus

1. IRC tuleks arvutada vähemalt kord nädalas, kuid asutused võivad seda oma äranägemisel arvutada ka sagedamini. Kui asutus näiteks otsustab arvutada IRC korra nädalas, tuleks sisemudelitel põhinevate kapitalinõuete igapäevaseks arvutamiseks kohaldada järgmisi põhimõtteid:

- i. sama IRC arvu tuleks kasutada 5 järjestikusel tööpäeval vastavalt IRC-mudeli rakendamisele;
- ii. eelneva 12 nädala IRC väärtuste keskmise arvutamisel peaksid asutused kasutama IRC eelneva 12 nädala väärtusi.

2. Asutus peaks suutma tõestada, et IRC arvutamiseks valitud nädalapäeval on tema portfelli nädala jooksul hoitud portfelli osas esinduslik ning valitud portfelli ei põhjusta süstemaatilist IRC väärtuste alahindamist, kui seda arvutakse kord nädalas.

III peatükk. Lõppsätted ja rakendamine

30. Rakendamiskuupäev

Pädevad asutused peavad rakendama käesolevad suunised, kaasates need oma järelevalvemenetlustesse, kuue kuu jooksul pärast lõplike suuniste avaldamist. Seejärel peavad pädevad asutused tagama, et asutused järgivad neid tulemuslikult.